

E-BOKENS SPRIDNING SAKTAR IN

ANNIKA BERGSTRÖM OCH LARS HÖGLUND

Sammanfattning

Kapitlet redovisar aktuella analyser av e-bokens användning och jämför bokläsning i form av tryckta böcker, ljudböcker och e-böcker för såväl skönlitteratur som facklitteratur. Efter några år av snabb ökning när det gäller användningen av e-böcker visar 2015 års SOM-undersökning att spridningen tycks ha stannat av. Andelen av de svarande i SOM-undersökningen 2015 som läst någon e-bok de senaste 12 månaderna är 17 procent, strax under föregående års mätresultat. Även attityden till e-böcker jämfört med tryckta är stabil med en majoritet som föredrar tryckta böcker. Däremot fortsätter de tekniska möjligheterna att läsa e-böcker att öka och andelen med tillgång till surfplatta i hushållet uppgår till hela 57 procent. E-boksläsning är således i hög grad avhängigt andra faktorer än tillgången till teknik.

Bokmarknaden genomgår just nu en liknande process som den vi sett för musikindustrin och också i dagstidningsvärlden. Den ursprungliga produkten, den tryckta boken, ändrar karaktär i takt med att mediemarknaden blir alltmer digital, men öppnar också för kommande förändringar av boken som kan utvecklas med länkar och multimediatillägg och därmed påverka läsandet. Olika branscher har tagit lite olika vägar i digitaliseringen. Många gånger har det varit svårt att hitta fungerande affärsmodeller. Det är ännu för tidigt att sia om var bokbranschen kommer att landa, men helt klart förändrar bokens digitalisering bokmarknaden och förlag och bokhandel tvingas bygga en digital strategi. Även om e-boken har en rad fördelar som underlättar produktion och spridning finns också utmaningar såsom risk för piratkopiering, frågor om upphovsrätt och regler för utlåning i bibliotek (Katsarova, 2016). I flera länder, framförallt de engelsk-språkiga, utgör e-boken en större del av bokmarknaden än i Sverige, även om den också där utgör en relativt begränsad del av den totala bokmarknaden.

E-boken har ofta formen av en tryckt bok, men i digitalt format. Digitaliseringen innebär också möjligheter att utveckla boken med nya former av interaktiva upplevelser, något som idag bara finns i liten skala, men som på sikt mer påtagligt kan förändra vår bild av vad en bok är. Även författande och möjligheter till självpublicering underlättas genom tekniken och nya hjälpmedel för detta finns nu lätt tillgängliga. E-böcker kan läsas med hjälp av dator, surfplatta, smartphone eller annat mobilt läsverktyg. Det finns också flera olika läsplattor som är speciellt utformade för att ladda ned och läsa e-böcker, varav Amazons Kindle kanske är mest känd. Den är betydligt vanligare i USA än i Sverige (Zickuhr och Rainie,

2014) och bidrog till den tidiga och snabba spridningen av e-böcker där. I Sverige är surfplattor vanliga och de tekniska förutsättningarna för e-böcker i form av tekniktillgång bland allmänheten är mycket goda. I SOM-undersökningen 2015 uppgav 57 procent av de svarande att de har tillgång till surfplatta i hushållet.

E-bokmarknaden är ännu förhållandevis begränsad i Sverige men har växt snabbt och andelen läsare fördubblades mellan 2012 och 2014 (Bergström och Höglund 2015). Därefter verkar en stagnation ha inträtt och vi analyserar här resultaten från den nationella SOM-undersökningen 2015 med vissa jämförelser med undersökningsresultat från USA, där man också noterat att tillväxten avtagit efter en mycket snabb ökning. I det här kapitlet studerar vi vilka faktorer som kan förklara varför vissa väljer respektive avstår från den digitala läsningen och analyserar e-bokläsning mot bakgrund av total bokläsning och biblioteksvanor. Vi gör också en jämförelse av läsvanor av e-böcker, tryckta böcker och ljudböcker. Vid ett par tillfällen har attityder till e-böcker mätts i de nationella SOM-undersökningarna och detta analyseras avslutningsvis i kapitlet.

E-boken saktar in i Sverige och internationellt

I USA beräknades e-boken år 2014 svara för ca 13 procent av bokmarknadens totala försäljning och i Storbritannien runt 12 procent 2014. I EU-länderna sammantaget var motsvarande andel mindre än 2 procent av försäljningen (Katsarova, 2016). Om vi ser till e-bokens spridning och användning i befolkningen är andelen som använt e-böcker högre än marknadsandelen för dessa, eftersom de flesta e-bokläsare också läser många tryckta böcker. I USA, där spridningen av e-böcker nått längst, uppskattas andelen som läst e-böcker det senaste året ha ökat från 17 procent 2011 till 28 procent 2014 och därefter minskat till 27 procent av den vuxna befolkningen år 2015 (Pew Research Center, 2015).

Även i Sverige har spridningen gått snabbt, men tycks också här saktat in efter 2014. Andelen läsare är, som sagt, mindre här än i USA, men fördubblades från 9 procent 2012 till 18 procent 2014. Det kunde därför förväntas att 2015 års nivå skulle ligga högre efter en snabb ökning i kombination med att e-boken hunnit spridas betydligt mer i engelsk-språkiga länder. I SOM-undersökningen 2015 uppgår dock endast 17 procent att de läst en e-bok under de senaste 12 månaderna (tabell 1), vilket tyder på att man i Sverige nått en liknande plattform som i USA, men på en lägre nivå. En möjlig förklaring till denna nivåskillnad är att det engelskspråkiga utbudet av e-böcker är så mycket större än det svenska, men det finns också andra skillnader såsom prisnivå och det faktum att e-böcker i Sverige har en högre moms än tryckta böcker.

Jämförelsen mellan Sverige och USA bör tolkas försiktigt eftersom undersökningarna gjorts på olika sätt. Det är dock intressant att se att utvecklingen i de båda länderna går i samma riktning. Detta tyder på att e-boken genomgår en liknande spridningsprocess oberoende av om man studerar ett större eller ett

mindre språkområde. Utvecklingen är förväntad givet vad vi har sett inom tidigare områden som digitaliserats. Livsmedelshandeln, och även annan handel, stannade exempelvis av runt millennieskiftet för att sedan ta fart igen. Man brukar tala om att nya innovationer domesticeras (Haddon, 2006), och detta är en process med såväl tillfälliga inbromsningar som kraftiga ökningar.

Tabell 1 E-boksläsning totalt, skönlitterär bok och fackbok, 2012–2015 (procent)

	2012			2013			2014			2015		
	E-bok totalt	E-bok skönlitt.	E-bok fackbok	E-bok totalt	E-bok skönlitt.	E-bok fackbok	E-bok totalt	E-bok skönlitt.	E-bok fackbok	E-bok totalt	E-bok skönlitt.	E-bok fackbok
Ingen gång	91,4	93,7	95,2	89,4	92,1	94,0	81,6	87,0	87,9	83,4	87,9	89,9
Någon gång senaste 12 mån	2,5	2,2	1,2	2,8	2,4	1,6	4,8	4,3	3,0	4,5	3,9	2,8
Någon gång senaste halvåret	1,2	,9	,7	1,8	1,6	0,9	2,6	1,8	1,8	2,7	1,9	1,5
Någon gång i kvartalet	1,2	,9	,8	1,8	1,4	1,3	2,8	1,8	2,0	2,4	1,6	1,8
Någon gång i månaden	1,4	1,1	,7	1,9	1,0	0,9	3,0	1,7	2,3	2,7	1,8	1,5
Någon gång i veckan	1,4	,7	,9	1,0	0,6	0,6	1,8	1,2	1,0	2,1	1,4	1,1
Flera gånger i veckan	1,0	,7	,5	1,3	0,9	0,6	3,4	2,2	2,1	2,3	1,6	1,4
Minst någon gång	8,6	6,3	4,8	10,6	7,9	6,0	18,4	13,0	12,1	16,6	12,1	10,1
Antal svar	1 540	1 523	1 518	1 572	1 552	1 535	1 611	1 599	1 590	1 572	1 552	1 535

Kommentar: Frågan lyder *Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna läst följande typer av böcker?* Svarsalternativen var *skönlitterär bok* respektive *fackbok som e-bok*. Skalan var sjugradig och återfinns i tabellen. Siffrorna baserar sig på personer som svarat på respektive delfråga om e-boksläsning.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2015.

I frågan till respondenterna har skiljts mellan skönlitterär bok och fackbok. Det framgår i tabell 1 att läsningen av skönlitterära böcker är något mer utbredd än läsningen av fackböcker, men skillnaden är marginell. Utvecklingen i läsandelar för skönlitteratur och fackböcker är liknande mellan åren 2012 och 2015.

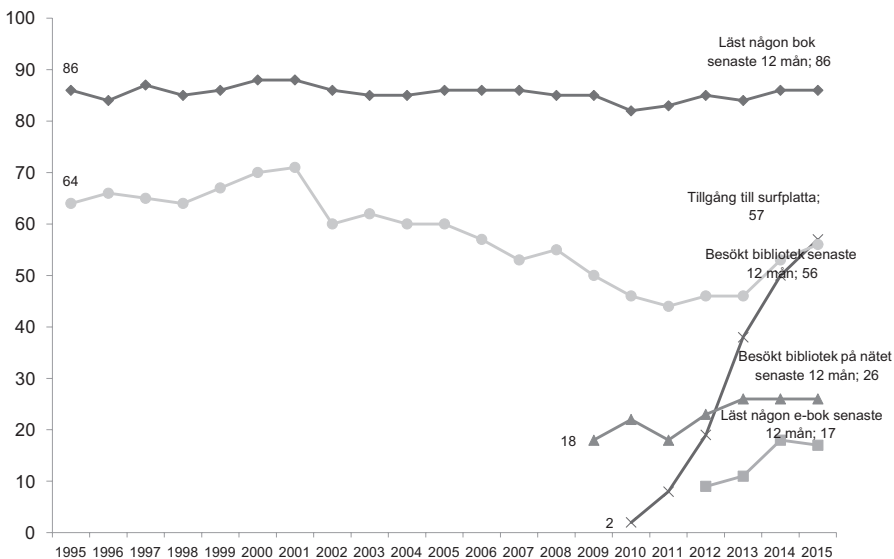
Möjligheterna för fortsatt spridning av e-böcker torde inte minst sammanhånga med vanor och attityder hos läsarna. Vi har tidigare visat att en majoritet föredrar den tryckta boken framför e-boken och att e-bokens förtjänster märks mest i speciella situationer, såsom i samband med resa eller pendling och när man snabbt behöver få tag i en bok (Bergström och Höglund, 2015).

Folkbiblioteken har varit snabba att erbjuda e-böcker och information om hur man laddar ner dem till sin läsapparat. Majoriteten av lästa e-böcker förmedlas i Sverige genom biblioteken. Bibliotekens andel av sålda eller distribuerade e-böcker uppskattas olika i olika källor, men anges ofta till mellan 70 och 85 procent, något som är en hög andel sett i en internationell jämförelse (Facht, 2012; Wischenbart 2016). För tryckta böcker är försäljningen till bibliotek respektive till konsumenter mer jämnt fördelad.

E-böcker, tryckta böcker och bibliotek

Med etableringen av internet de senaste decennierna har många olika medietyper digitaliserats. Nu förändras boken och bokmarknaden på liknande sätt, men förändringen verkar i nuläget ha saktat in. Bokläsningen är relativt stabil totalt sett och andelen e-boksläsare har inte ökat som föregående år. Biblioteksbesöken har efter en längre tids nedgång inte bara stabiliserats, utan till och med ökat något 2015 jämfört med mätningen 2014 (se figur 1).

Figur 1 *Andel som läst bok och e-bok, besökt bibliotek, gjort biblioteksärenden på internet samt andel med tillgång till surfplatta i hushållet, 1995–2015 (procent)*

Kommentar: Frågorna lyder *Hur ofta har du under den senaste 12 månaderna gjort något av följande: Läst någon bok; Besökt bibliotek. Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna läst följande typer av böcker? Hur ofta har du gjort något av följande på internet? Biblioteksärenden.* Skalorna varierar och i figuren visas andelen som läst respektive besökt bibliotek åtminstone någon gång senaste 12 månaderna.

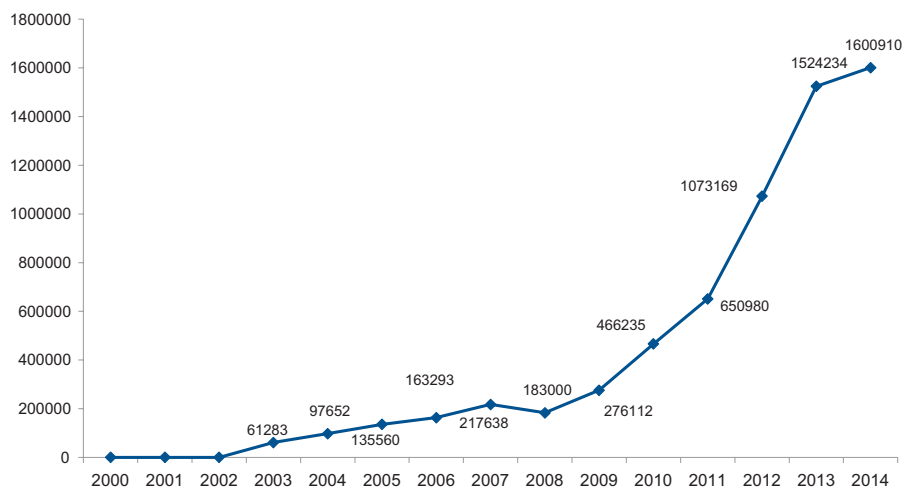
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2015.

En stor del av befolkningen läser böcker och många utnyttjar bibliotekens lokaler. Andelen som gjort biblioteksärenden via nätet har inte förändrats väsentligt jämfört med året innan, vilket är i linje med stabiliseringen av e-bokläsningen eftersom flertalet e-bokläsare lånar sina e-böcker från bibliotek. Sett över längre tid har andelen bokläsare, trots vissa tecken på minskning bland unga, förändrats måttligt under senare decennier. Man kan således se olika utvecklingstendenser för det analoga och det digitala.

Andelen frekventa e-boksläsare är förhållandevis liten i jämförelse med andelen som läser mer sporadiskt (tabell 1). Det här mönstret har varit tydligt över de fyra år som läsningen har mätts i SOM-undersökningarna. Uppgången i 2014 års mätning kunde skönjas bland både mer och mindre frekventa läsare. Den nedgång som nu noteras är dock mer markerad bland de mest frekventa läsarna.

I tidigare analyser av e-boksläsning (Bergström och Höglund, 2014; 2015) har e-boksläsning jämförts mellan olika grupper av befolkningen. Dessa analyser har visat att läsningen av e-böcker varierar mellan åldersgrupper och att andelen läsare är högre bland de något yngre och bland personer med högre utbildning. Naturligt nog är andelen läsare också högre bland personer med tillgång till nödvändig teknik för läsning. Samma mönster kan noteras även i 2015 års undersökning (ej redovisat här).

Figur 2 Utlåning av e-böcker i folkbiblioteken 2000–2015 (antal lån per år)

Kommentar: KB redovisar risk för underskattning för 2014 på grund av svarsbortfall.

Källa: Folkbiblioteksstatistik, SCB och Kungliga biblioteket (KB), 2015.

Spridningen av e-böcker i huvudsak genom folkbibliotekens utlåning gör att biblioteksstatistiken också utgör en indikator på spridningen (se figur 2). Antalet e-bokslån ökade 2014 långsammare än tidigare även om viss osäkerhet finns i datamaterialet (Kungliga biblioteket, 2015). Kurvan visar stora likheter med den tillväxt man brukar finna för innovationer, med en försiktig start följt av snabb tillväxt (jfr Rogers, 2003). Spridningstakten kan emellertid variera över tid och såväl avstanna som sakta in tillfälligt för att sedan åter öka, vilket gör det intressant att följa den fortsatta utvecklingen.

Den kommande utvecklingen för e-boken engagerar såväl bokförlag som bibliotek, författare och en rad andra aktörer, men även om en e-bokens spridning förväntas öka på längre sikt råder stor osäkerhet om förändringstakten och om hur stor del av bokmarknaden som e-boken kommer att ta inom de närmaste åren. Försäljningen av e-böcker till konsument är ännu mycket begränsad. Utlåningen av e-böcker via folkbiblioteken motsvarar nu mer än två procent av all biblioteksutlåning. Biblioteken har tidigare betalat per utlån. Detta har ersatts med en ny modell där priset varierar för olika böcker. Effekten av denna nya form för prissättning av bibliotekens utlån av e-böcker är ännu oklar.

Skönlitteratur och fackböcker på olika plattformar

De svarande i SOM-undersökningen har fått ange inte bara e-boksläsning utan också i vilken utsträckning de tar del av skönlitteratur och fackböcker via tryckta böcker och ljudböcker. En jämförelse av läsningen i de olika formaten återfinns i tabell 2.

Tabell 2 Läsning av skönlitteratur och fackböcker på olika plattformar, 2015 (procent)

	Flera gånger i veckan	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Någon gång i kvartalet	Någon gång senaste halvåret	Någon gång senaste 12 mån	Ingen gång	Summa procent	Antal svar
Skönlitteratur, tryckt	18	10	13	11	8	12	28	100	1 608
Fackbok, tryckt	7	7	12	10	9	13	42	100	1 578
Skönlitteratur, ljud	4	2	2	3	4	8	77	100	1 541
Fackbok, ljud	0	1	1	1	1	2	94	100	1 524
Skönlitteratur, e-bok	2	1	2	2	2	4	87	100	1 532
Fackbok, e-bok	1	1	2	2	2	3	89	100	1 518

Kommentar: Frågan lyder *Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna läst följande typer av böcker?* Svarsalternativen var *skönlitterär bok* respektive *fackbok som e-bok*. Skalan var sjugradig och återfinns i tabellen. Personer som svarat på respektive delfråga är med i analysen.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Det har redan diskuterats i föregående avsnitt att läsningen av böcker är utbredd i Sverige. I tabell 2 framgår att det framför allt är tryckt skönlitteratur som avses. På frågan om läsning av skönlitteratur och fackböcker på olika plattformar svarade drygt 70 procent att de läst någon tryckt skönlitterär bok under de senaste 12 månaderna. Motsvarande andel för skönlitterära ljudböcker är 23 procent och för skönlitterära e-böcker 13 procent. Den skönlitterära läsningen domineras således av tryckta böcker. Detta är särskilt markant om man ser till den mer frekventa läsningen.

På fackbokssidan är skillnaderna mellan de olika bokformaten också stora. Drygt hälften, 58 procent av de svarande, har läst någon tryckt fackbok under det gångna året. Motsvarande siffra för fackböcker i ljudformat är 6 procent och för det digitala formatet något högre, 11 procent. Resultaten är föga förvånade, då mycket svensk och internationell forskning visat att exempelvis studenter föredrar att läsa tryckt studielitteratur framför digital sådan då tryckta böcker upplevs vara mer användarvänliga och ger en bättre läsoplevelse (Hellmark och Jonsson, 2016; Jeong, 2012; Shelburne, 2009) men att e-boken ändå är förhållandevis utbredd då den är billig och lättillgänglig (Martin och Quan-Haase, 2013; Shelburne, 2009). Den totala bokläsningen åtminstone någon gång per år kan här för de olika plattformarna sammantaget beräknas till ca 83 procent av de svarande.

Om man ser till läsningen av böcker på olika plattformar är skillnaderna mellan olika grupper varierande (se tabell 3). Medan andelen kvinnor som regelbundet läser tryckt skönlitteratur är betydligt högre än för män är andelarna bland män och kvinnor som läser e-böcker mer lika. E-boken utmärker sig också genom att vara vanligare i de yngre grupperna när det gäller skönlitteratur, medan skillnaderna mellan åldersgrupper är mindre för övriga format. När det gäller facklitteratur är andelen läsare högre bland yngre för samtliga bokformat. Förutom e-boken är ljudboken ett alternativ till den tryckta boken som funnits under längre tid. Andelen som läser/lyssnar på skönlitteratur i form av ljudböcker någon gång per månad eller oftare är också högre än de som läser e-böcker. En jämförelse mellan de olika formaten visar att andelen som läser någon form av tryckt bok någon gång per månad eller oftare är ca 37 procent, medan motsvarande andel för ljudböcker är 9 procent och för e-böcker 7 procent när skönlitteratur och facklitteratur slås samman.

Tabell 3 visar också på stora skillnader mellan olika boendeområden. Andelen som läser tryckta böcker och e-böcker är högre i stads- och storstadsområden, medan ljudböcker läses ungefär lika mycket i olika delar av landet. När det gäller facklitteratur återkommer tendensen till fler läsare i urbana områden, men skillnaderna mellan olika områden är mindre än för skönlitteratur.

Tabell 3 Läsning någon gång per månad eller oftare för olika format och olika grupper, 2015 (procent)

	Skönlitt. tryckt	Skönlitt. ljudbok	Skönlitt. e-bok	Fackbok tryckt	Fackbok ljudbok	Fackbok e-bok
Samtliga	41	8	5	27	2	4
Kön						
Kvinnor	50	10	5	29	2	4
Män	30	7	5	24	2	4
Utbildning						
Låg	23	5	2	13	2	1
Medellåg	31	7	4	16	2	2
Medelhög	44	9	4	31	2	5
Hög	58	11	8	43	2	7
Ålder						
16–29 år	44	9	9	40	5	11
30–49 år	36	8	5	25	1	5
50–64 år	41	10	4	26	1	2
65–85 år	44	7	3	23	2	1
Boendeområde						
Ren landsbygd	33	8	2	23	1	3
Mindre tätort	29	10	3	21	2	2
Stad eller större tätort	44	8	6	27	1	5
Storstad (Sthlm, Gbg, Malmö)	52	9	5	35	3	5

Kommentar: Frågan lyder *Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna läst följande typer av böcker?* Svarsalternativen var *skönlitterär bok* respektive *fackbok* som *e-bok*. Skalan var sjugradig. Här anges andelen mer regelbundna läsare som svarat någon gång per månad eller oftare (alternativ 5-7). Antal svarande för samtliga varierar mellan 1 518 och 1 608.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Fortsatt starkt stöd för den tryckta boken

Inom många olika forskningsområden framgår tydligt att användning och attityder går hand i hand och förstärker varandra (Ajzen, 2005; Miesen, 2003; Solomon m fl, 2010). Detta har visat sig vara fallet även för e-böcker. I tidigare SOM-undersökningar har allmänhetens syn på e-böcker mätts dels med betoning på känslor (affektivt perspektiv) (Bergström och Höglund, 2014), dels ur ett mer kognitivt perspektiv med fokus på funktioner (Bergström och Höglund, 2015). Oavsett vilket perspektiv som anlagts på attityder präglas dessa på en generell nivå av ett starkt stöd för den tryckta boken. I några fall som nämndes inledningsvis kan e-bokens funktioner upplevas som förhållandevis starka. Stödet för tryckta böcker handlar till stor del om boken som en kulturell produkt som inte lätt kan ersättas av en digital variant.

Några frågor från undersökningen 2013 har återupprepats i 2015 års mätning och resultaten presenteras i tabell 4. Resultaten visar att synen på tryckta böcker och e-böcker är i stort sett densamma 2015 som den var 2013 där en betydande majoritet instämde i påståendet att e-böcker aldrig kan ersätta känslan av att bläddra i en tryckt bok. Ungefär en fjärdedel håller med om påståendet att e-böcker innebär att de köper eller lånar färre tryckta böcker. Att resultaten är desamma i 2015 års mätning innebär att platån som noterats för användningen av e-böcker också återkommer i attityderna till dessa.

Tabell 4 Attityder till e-böcker och e-boksläsning, 2013 och 2015 (medelvärde och procent)

	Medelvärde		Andel 8-10 (procent)		Antal svar 2015
	2013	2015	2013	2015	
E-böcker kan aldrig ersätta känslan av att bläddra i en tryckt bok	7,2	7,2	58	59	1 373
Möjligheten att läsa e-böcker innebär att jag köper/lånar färre tryckta böcker	3,9	3,7	24	24	1 314

Kommentar: Frågan lyder *Vilken är din åsikt om följande påståenden om e-böcker?*. En 11-gradig skala mellan 0 (helt felaktigt) och 10 (helt riktigt) användes. I tabellen presenteras andelarna som svarat 8-10.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013 och 2015.

Viljan att sluta upp kring det traditionella, analoga formatet är inte exklusivt för e-böcker. Även dagstidningsläsare var initialt motsträviga till att tidningen skulle levereras på något annat sätt än som tryckt (Christiansen och Bergström, 1998), men allt fler har med tiden anammat det nya formatet och attityden överlag har blivit mer positiv allt eftersom användningen har flyttat över till digitala plattformar (Andersson, 2013). Om e-boksanvändningen fortsätter att utvecklas är det naturligt att tro att attityderna succesivt blir mer positiva till e-bokens favör. Det är också sannolikt att de olika formaten för bokläsning kommer att upplevas funktionella på olika vis i olika situationer (jfr Bergström och Höglund, 2015) och att läsningen i ett format inte behöver utesluta läsning i ett annat format.

E-boken på en tillfällig platå?

Resultaten här, som är en uppdatering av tidigare mätningar i SOM-undersökningarna, visar på en utplaning för läsningen av digitala böcker, vilken också kan skönjas i e-boksutlåning och i besök på det digitala biblioteket. Digitaliseringen generellt och inom olika områden har visat på liknande utvecklingsmönster.

Enskilda företeelser har bidragit till att ge utvecklingen en skjuts. Exempelvis har vi kunnat se att bredband och smarta telefoner har bidragit till att andelen frekventa internetanvändare har ökat vid olika tidpunkter, och på samma sätt har nyhetsanvändningen på nätet stadigt ökat bland annat genom ett ökat utbud. Den omgivande kontexten, såväl tekniskt som socialt, skapar en ram för de hinder och möjligheter som olika digitala applikationer möter (Winston, 1998).

För e-boken kan den här plattan betyda en paus i utvecklingskurvan, som skulle kunna ta fart igen ifall omständigheterna förändras. Sådana omständigheter kan exempelvis vara en annan modell för utlåning via folkbiblioteken som innebär fler titlar och minskade begränsningar i antalet möjliga titlar man kan låna. Det skulle också kunna vara sänkta priser på e-böcker, som idag i stort sett kostar lika mycket som en tryckt bok. En annan utveckling som skulle kunna öka läsningen av e-böcker är en större utgivning på såväl förlag som genom självpublicering. Många aktörer kring e-boken är idag förhållandevis återhållsamma då man inte riktigt ser någon ekonomisk potential i e-boksutgivning (Nilsson m.fl., 2015).

Referenser

- Ajzen, Icek (2005) *Attitudes, Personality and Behavior*. Maidenhead: Open University Press.
- Andersson, Ulrika (2013) Attityder till nyheter på nät och papper. I Weibull, Lennart, Oscarsson, Henrik och Bergström, Annika (red) *Vägskalet*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Bergström, Annika och Höglund, Lars (2014) E-boken: möjligheter och hinder. I Bergström, Annika och Oscarsson, Henrik (red) *Mittfärd & marginal*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Bergström, Annika och Höglund, Lars (2015) E-boken – i skuggan av den tryckta. I Bergström, Annika, Johansson, Bengt, Oscarsson, Henrik och Oskarsson, Maria (red) *Fragment*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Christiansen, Birgitte och Bergström, Annika (1998) *Tidningars symbol- & bruksvärde. Kvalitativa intervjuer med några av Göteborgs-Postens & Hallands Nyheter läsare*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet, arbetsrapport nr 82.
- Facht, Ulrika (2012) *Aktuell statistik om E-böcker*. Göteborg: Nordicom-Sverige, Göteborgs universitet.
- Haddon, Leslie. "The Contribution of Domestication Research to In-Home Computing and Media Consumption." *The Information Society: An International Journal*. 22, 4, pp.195-203, 2006.
- Hellmark, Elina och Jonsson, Cecilia (2016) "Det finns inget romantiskt med en pdf". *En kvalitativ studie av svenska studenters attityder och inställningar till kurslitteratur i e-boksformat*. Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap,

- ht-15. Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, JMG, Göteborgs universitet.
- Katsarova, Ivana (2016) E-books: Evolving markets and new challenges. European Parliamentary Research Service. PE 577.954.
- Kungliga Biblioteket (2015) *Bibliotek 2014*. http://biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2015/05/Rapport_Bibliotek2014.pdf
- Miesen, Harold W J M (2003) Predicting and explaining literary reading: an application of the theory of planned behavior. *Poetics*, 31(3-4), 189-212.
- Nilsson, Kersti, Wilson, Thomas D., Maceviciute, Elena, Bergström, Annika & Höglund, Lars (2015). E-book creation and distribution in a small language culture. *Northern Lights*, 13(1), 29-38.
- Pew Research Center (2015) *Slightly fewer Americans are reading print books*. Pew Research Center Survey, March 17-April 12 2015. <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/10/19/slightly-fewer-americans-are-reading-print-books-new-survey-finds/>
- Rogers, Everett M. (2003) *Diffusion of innovations*. (5th ed.). New York, NY: Free Press.
- Solomon, Michael R., Bamossy, Gary, Askegaard, Sören och Hogg, Margaret K. (2010) *Consumer Behaviour: A European Perspective*, 4th Edition. New York: Prentice Hall.
- Winston, Brian (1998) *Media technology and society: a history from the telegraph to the Internet*. London: Routledge.
- Wischenbart, Rüdiger et al. (2016) *Global eBook 2016*. A report on market trends and developments. http://www.globalebookreport_2016_edition1b.pdf
- Zickuhr, Kathryn och Rainie, Lee (2014) *E-Reading Rises as Device Ownership Jumps*. Washington D.C: Pew Research Center's Internet & American Life Project.

